

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра статистики, обліку та аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Віталій ДЯЧЕК

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Соціально-економічна статистика»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

галузь знань _____ 05 «Соціальні та поведінкові науки» _____

спеціальність _____ 051 «Економіка» _____

освітня програма _____ «Бізнес-аналітика та міжнародна статистика» _____

спеціалізація _____

вид дисципліни _____ обов'язкова _____

факультет _____ економічний _____

2024/2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету

“27” серпня 2024 року, протокол № 11

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

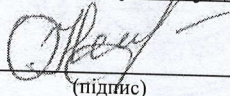
Юлія ЛАЗЕБНИК, професор закладу вищої освіти кафедри статистики, обліку та аудиту ХНУ імені В. Н. Каразіна, докт. екон. наук, професор.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програму схвалено на засіданні кафедри статистики, обліку та аудиту

Протокол від “26” серпня 2024 року № 1

Завідувачка кафедри статистики, обліку та аудиту

Оксана НЕСТЕРЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи)
«Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»
(назва освітньої програми)

Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи) «Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»

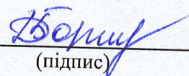
Юлія ГЛУШАЧ

Програму погоджено науково-методичною комісією
економічного факультету

(назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна)

Протокол від “27” серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Дар'я ЗАГОРСЬКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Соціально-економічна статистика” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності (напряму) 051 «Економіка»
освітня програма «Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування знань про соціально-економічні явища і процеси у суспільстві; набуття практичних навичок щодо комплексного статистичного аналізу і прогнозування розвитку соціальної сфери та економіки.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є вивчення методів та формування навичок аналізу соціально-економічних процесів, їх статистичного забезпечення.

Після завершення курсу студент має набуті такі **загальні та фахові компетентності**:

– ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

– ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

– ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

– ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

– ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

– ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

– ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

– ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

– ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

– ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

– ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

– СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

– СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

– СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

– СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

– СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

– СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

– СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

– СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

– СК16. Здатність застосувати основні статистичні методи і програмне забезпечення, що використовується для бізнес-аналітики; загальні знання і здатність працювати з відповідним програмним забезпеченням.

– СК17. Здатність до формування інформаційної бази, розуміння принципів проведення статистичного спостереження і методів збору даних; визначення інформаційної бази аналізу, доцільні способи обробки та систематизації інформації; здатність знаходити, обробляти і аналізувати інформацію із різних джерел.

– СК18. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, розуміння міжнародних норм, статистичних стандартів, систем та класифікацій.

1.3. Кількість кредитів - 6

1.4. Загальна кількість годин - 180

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
5-й	5-й
Лекції	
32 год.	6 год. + 6 год. дист.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
116 год.	168 год.
у т.ч. індивідуальні завдання	
20 год.	20 год.

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання**:

– ПРН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

– ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

– ПРН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

– ПРН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

– ПРН20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

– ПРН21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

– ПРН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

– ПРН28. Розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі економіки, бізнес-аналітики та міжнародної статистики. Оперувати аналітичною інформацією, здійснювати зіставлення параметрів економічних процесів, виявлення змін й аналізу причин їх виникнення, діагностування підприємства і позиціонування його в бізнес-середовищі.

Після завершення курсу студент має здобути
знання:

- усвідомлювати теоретичні та методичні засади статистичного вивчення процесів функціонування економіки, а також рівня та умов життя населення країни;
- розуміти засоби формування інформаційної бази дослідження соціально-економічних явищ і процесів;
- визначати та описувати систему статистичних показників та методів статистичного дослідження процесів, які відбуваються в соціально-демографічній сфері та економіці, і оцінювання їх впливу на соціально-економічні явища;

уміння:

- демонструвати навички здійснення дослідження демографічних та економічних процесів і оцінювання їх впливу на соціальні явища в суспільстві;
- застосовувати навички оцінювання рівня та умов життя населення в Україні, в окремих регіонах, різних соціальних групах і прошарках населення;
- демонструвати навички побудови системи статистичного забезпечення аналізу і прогнозування соціального розвитку суспільства;
- проводити комплексний статистичний аналіз соціально-демографічних та економічних явищ і процесів.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-методологічні основи соціально-економічної статистики

- 1.1. Предмет економічної статистики
- 1.2. Методологія економічної статистики й області застосування її даних
- 1.3. Система показників економічної статистики
- 1.4. Історія економічної статистики

Тема 2. Основні класифікації соціально-економічної статистики

- 2.1. Сутність та завдання класифікації статистичної інформації
- 2.2. Створення та розвиток інтегрованої системи міжнародних статистичних класифікацій
- 2.3. Гармонізація статистичних класифікацій
- 2.4. Класифікації видів економічної діяльності (ISIC, rev. 4; NACE, rev. 2; КВЕД–2010)
- 2.5. Класифікації продукції (CPC, rev. 2.1; CPA, rev. 2.1; СКП)
- 2.6. Гармонізована система опису та кодування товарів (HS; CN; УКТЗЕД)
- 2.7. Класифікація інституціональних одиниць за секторами економіки (KICE)
- 2.8. Основні джерела інформації про міжнародні статистичні класифікації

Тема 3. Соціально-демографічна статистика

1. Населення як об'єкт статистичного вивчення. Джерела даних про населення.
2. Вивчення чисельності населення і його розміщення по території країни.
3. Вивчення природного руху населення.
4. Вивчення міграції населення.
5. Розрахунки перспективної чисельності населення.

Тема 4. Статистика трудової діяльності та робочої сили

- 4.1. Зміст і основні завдання статистики трудової діяльності і робочої сили
- 4.2. Статистика трудової діяльності
- 4.3. Статистика зайнятості і безробіття
- 4.4. Показники недовикористання робочої сили
- 4.5. Статистика трудових конфліктів
- 4.6. Статистика трудових відносин. Система показників. Джерела даних

Тема 5. Статистика праці

- 5.1. Міжнародні стандарти статистичного вимірювання оплати праці і вартості робочої сили
- 5.2. Концепція оплати праці в СНР
- 5.3. Статистика витрат підприємств на робочу силу в Україні
- 5.4. Робочий час і його використання
- 5.5. Ефективність використання праці

Тема 6. Статистика економічних активів

- 6.1. Визначення та класифікація активів в СНР
- 6.2. Баланси активів і пасивів
- 6.3. Оцінювання елементів економічних активів
- 6.4. Статистика основного капіталу
- 6.5. Статистика оборотних активів
- 6.6. Природні ресурси як компонент економічних активів

Тема 7. Статистика фінансів

- 7.1. Поняття, предмет і завдання статистики фінансів
- 7.2. Статистика державного бюджету
- 7.3. Статистика грошового обігу
- 7.4. Статистика кредиту

Тема 8. Статистика цін та інфляції

- 8.1. Соціально-економічна сутність цін і задачі статистики
- 8.2. Індексний метод в аналізі цін
- 8.3. Напрями та система індексів вивчення інфляції

Тема 9. Статистика інвестицій

- 9.1. Сутність інвестицій та завдання їх статистичного вивчення
- 9.2. Організація та проведення державного статистичного спостереження інвестицій зовнішньоекономічної діяльності та капітальних інвестицій
- 9.3. Фінансові інвестиції. Класифікація цінних паперів
- 9.4. Обіг цінних паперів. Цілі інвестування
- 9.5. Статистичні характеристики цінних паперів

Тема 10. Статистика зовнішньої торгівлі

- 10.1. Зміст і цілі статистики зовнішньої торгівлі
- 10.2. Методологія статистики зовнішньої торгівлі
- 10.3. Основні показники статистики зовнішньої торгівлі
- 10.4. База даних ООН зі статистики міжнародної торгівлі товарами та послугами (UN Comtrade Database)

3. Структура навчальної дисципліни*

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	дист.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Теоретико-методологічні основи економічної статистики	12	2	2	-	-	8	15	0,5			0,5	14
Тема 2. Основні класифікації соціально-економічної статистики	18	4	4	-	-	10	17	0,5			0,5	16
Тема 3. Соціально-демографічна статистика	14	2	2	-	-	10	15	0,5			0,5	14
Тема 4. Статистика трудової діяльності та робочої сили	18	4	4	-	-	10	15	0,5			0,5	14
Тема 5. Статистика праці	18	4	4	-	-	10	18	1			1	16
Тема 6. Статистика економічних активів	12	2	2	-	-	8	15	0,5			0,5	14
Тема 7. Статистика фінансів	18	4	4	-	-	10	17	0,5			0,5	16
Тема 8. Статистика цін та інфляції	14	2	2	-	-	10	15	0,5			0,5	14
Тема 9. Статистика інвестицій	18	4	4	-	-	10	15	0,5			0,5	14
Тема 10. Статистика зовнішньої торгівлі	18	4	4	-	-	10	18	1			1	16
Разом	160	32	32	-	-	96	160	6			6	148
Індивідуальні завдання	20	-	-	-	-	20	20					20
Усього годин	180	32	32	-	-	116	180	6	-	-	6	168

* структура навчальної дисципліни (години на вивчення) може змінюватись у зв'язку із змінами законодавства, ступенем засвоєння матеріалу студентами, коригуванням структури навчального року (графіку навчального процесу) тощо. Можлива зміна послідовності розкриття навчального матеріалу в межах окремого розділу або теми, але так, щоб не порушувалась загальна логіка його викладу.

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Теоретико-методологічні основи економічної статистики	2	
2	Тема 2. Основні класифікації соціально-економічної статистики	4	-
3	Тема 3. Соціально-демографічна статистика	2	-
4	Тема 4. Статистика трудової діяльності та робочої сили	4	-
5	Тема 5. Статистика праці	4	-
6	Тема 6. Статистика економічних активів	2	-
7	Тема 7. Статистика фінансів	4	-
8	Тема 8. Статистика цін та інфляції	2	-
9	Тема 9. Статистика інвестицій	4	-
10	Тема 10. Статистика зовнішньої торгівлі	4	-
	Разом	32	-

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студента включає: опрацювання навчального матеріалу, підготовку до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, підготовку до усіх видів контролю.

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи (назва теми)	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Проробка конспекту лекції, вивчення рекомендованої літератури по темах, які викладаються на лекціях	20	40
2	Підготовка до практичних занять	30	40
3	Підготовка до поточного контролю	20	30
4	Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)	26	38
5	Виконання індивідуального завдання (ІНДЗ) з курсу	20	20
	Разом	116	168

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні науково-дослідне (розрахункове) завдання (ІНДЗ) є обов'язковою частиною самостійної роботи студента.

Розрахункове завдання виконується згідно з «Методичними вказівками до виконання індивідуального розрахункового завдання з навчальної дисципліни «Соціально-економічна статистика».

Написання ІНДЗ має сприяти глибшому засвоєнню студентами дисципліни, спонукає ґрунтовно вивчати спеціальні інтернет-ресурси.

Написання ІНДЗ має сприяти глибшому засвоєнню студентами дисципліни та передбачає збір, узагальнення та аналіз статистичних даних за обраним напрямом дослідження.

ІНДЗ оцінюються за критеріями:

- самостійності виконання;
- логічності та послідовності викладення матеріалу;
- деталізації плану;
- якості оформлення, презентації та захисту індивідуального розрахункового завдання.

7. Методи навчання

Основними відмінностями активних та інтерактивних методів навчання від традиційних вважаються не лише методика і техніка викладання, але і висока ефективність навчального процесу, яка проявляється через:

- високу мотивацію студентів;
- закріплення теоретичних знань на практиці;
- підвищення самосвідомості студентів;
- вироблення здатності ухвалювати самостійні рішення;
- вироблення здатності приймати колективні рішення;
- вироблення здатності до соціальної інтеграції;
- придбання навичок вирішення конфліктів;
- розвиток здатності до компромісів.

При викладанні дисципліни для активізації навчального процесу передбачено використання таких сучасних навчальних технологій як кейс-метод, проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується кількома ключовими моментами і увага студентів має бути сконцентрована на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках. При проведенні проблемної лекції має бути розданий друкований матеріал і виділені головні висновки з питань, що розглядаються.

При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор ставить питання, які спонукають студента шукати вирішення проблемної ситуації. Така ситуація змушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. При викладанні лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені питання, а висвітлювати матеріал таким чином, щоб отриману інформацію студент міг використати при вирішенні проблеми.

Дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників щодо певної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання навчальної дисципліни представлено в табл.

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
Тема 1. Теоретико-методологічні основи економічної статистики	Міні-лекція, дискусія
Тема 2. Основні класифікації соціально-економічної статистики	Проблемна лекція з питання: Особливості практичного застосування основних класифікацій соціально-економічної статистики
Тема 3. Соціально-демографічна статистика	Лекція, Кейс-метод
Тема 4. Статистика трудової діяльності та робочої сили	Лекція, Кейс-метод
Тема 5. Статистика праці	Лекція, Кейс-метод
Тема 6. Статистика економічних активів	Лекція, Кейс-метод

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
Тема 7. Статистика фінансів	Лекція, Кейс-метод
Тема 8. Статистика цін та інфляції	Лекція, Кейс-метод
Тема 9. Статистика інвестицій	Лекція, Кейс-метод
Тема 10. Статистика зовнішньої торгівлі	Лекція, Кейс-метод

8. Методи контролю

Оцінювання знань, вмінь та навичок студентів включає ті види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни «Соціально-економічна статистика» передбачають лекційні, практичні заняття, самостійну роботу та виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

- поточне оцінювання роботи і знань студентів під час практичних занять;
- поточний контроль знань (поточне тестування за темами);
- написання і захист ІНДЗ;
- складання екзамену.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- відвідування занять.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- оволодіння методами економіко-статистичної обробки даних з використанням комп'ютерних технологій;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінювання знань студента під час виконання завдань для самостійної роботи проводиться за 4-бальною шкалою. Оцінка «відмінно» ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді до всіх зазначених критеріїв. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

При оцінюванні практичних занять увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Поточний контроль знань проводиться у вигляді тестування. Завдання можуть містити як тестові завдання, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання. Передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді письмової контрольної роботи.

9. Схема нарахування балів та критерії оцінювання навчальних досягнень

Структура засобів контролю та розподіл балів із дисципліни «Соціально-економічна статистика» наведена в табл.

Узагальнена схема нарахування балів (денна форма)

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання													Екзменаційна робота	Разом
Поточне оцінювання										Поточний контроль знань (тестування)	Індивідуальне завдання	Всього		
Розділ 1					Розділ 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10					
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	20	30	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Узагальнена схема нарахування балів (заочна форма)

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання															Екзменаційна робота	Разом
Поточне оцінювання										Поточний контроль знань (тестування)	Індивідуальне завдання	Всього				
Розділ 1					Розділ 2											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10							
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	20	30	60	40	100		

T1, T2 ... – теми розділів.

Поточне тестування проводиться один раз на семестр. Загальна тривалість – 1,5 години. Поточне тестування складається з 10 тестів. Одна правильна відповідь на кожен з тестів дорівнює 2 балам. Тестове завдання містить запитання одиничного і множинного вибору різного рівня складності.

Тести можуть бути застосовані як з метою контролю, так і для закріплення теоретичних знань і практичних навичок.

Тести і завдання для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними темами.

Підсумковий контроль за курсом - у формі **екзамену**.

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену/заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати **не менше 10 балів** з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання/контрольної роботи.

Екзамен здійснюють за екзаменаційними білетами, які містять чотири завдання (два теоретичних питання, одне практичне завдання - задача і тести) (рис. 1). Вони дають можливість здійснити оцінювання знань студента за дисципліною.

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

Факультет економічний
Спеціальність (напрямок) 051 «Економіка»
Освітня програма «Бізнес-аналітика та міжнародна статистика» Семестр 5
Форма навчання денна/заочна
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): перший (бакалаврський)

Навчальна дисципліна: **Соціально-економічна статистика**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № 3*

1. Задачі соціально-економічної статистики й області застосування її даних.
2. Визначення чисельності і складу зайнятих осіб.
3. Задача.
4. Тести.

Затверджено на засіданні кафедри статистики, обліку та аудиту. Протокол №__ від „__” _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____ **Оксана НЕСТЕРЕНКО**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Екзаменатор _____ **Юлія ЛАЗЕБНИК**
(підпис) (прізвище та ініціали)

* За завдання 1 і 2 – по 5 балів, за завдання 3 – 10 балів, за завдання 4 – 20 балів. Всього – **40 балів**.

Рис. 1. Зразок екзаменаційного білету.

Критерії оцінювання (засоби діагностики)

Критерії оцінювання результативності роботи студентів при виконанні самостійної роботи

Якісними критеріями оцінювання виконання індивідуальних завдань студентами є:

1. Повнота виконання завдання:

- Елементарна;
- Фрагментарна;
- Повна;
- Неповна.

2. Рівень самостійності студента

- під керівництвом викладача;
- консультація викладача;
- самостійно.

3. Сформованість навчально-інформаційних умінь (роботи з підручником, володіння різними способами читання, складання плану, рецензій, конспекту, вміння користуватися бібліотекою, спостереження, експеримент тощо)

4. Сформованість навчально-інтелектуальних умінь (визначення понять, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування, вміння відповідати на запитання, виконувати творчі завдання тощо);

5. Рівень сформованості фахових методичних вмінь (вміння застосовувати на практиці набуті знання):

- низький – володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу;
- середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань;
- достатній – застосовує набуті знання у стандартних практичних ситуаціях;
- високий – володіння умінням творчо-пошукової діяльності.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за відповіді на питання поточного контролю

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, вироблених навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Якісними критеріями оцінювання виконання завдань поточного контролю є:

1. *Повнота відповіді або виконання завдання:*
 - елементарна;
 - фрагментарна;
 - повна;
 - неповна.
2. *Рівень сформованості логічних умінь:*
 - елементарні дії;
 - операція, правило, алгоритм;
 - правила визначення понять;
 - формулювання законів і закономірностей;
 - структурування суджень, доводів, описів.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за виконання індивідуальної розрахункової роботи

Індивідуальна розрахункова робота студента складається з двох частин: перша – опрацювання теоретичного питання, друга – виконання практичного завдання. Максимальна оцінка за виконання завдань індивідуальної розрахункової роботи – 30 балів.

Виконання завдань оцінюється за такими критеріями:

- 1) теоретичне питання:
 - повнота й ґрунтовність викладу;
 - аргументованість тверджень;
 - суб'єктне усвідомлення змісту;
 - термінологічна коректність;
- 2) практичне завдання:
 - технологічна грамотність;
 - методична грамотність;
 - обґрунтованість висновків;
 - правильність оформлення.

Шкала оцінювання індивідуальної розрахункової роботи

Кількість балів	Теоретичне питання	Практичне завдання
24-30	Повне засвоєння та суб'єктне усвідомлення матеріалу. Твердження чітко аргументовані. Продемонстровано термінологічну грамотність	Продемонстровано методичну й технологічну грамотність. Методичні рішення обґрунтовано. Оформлення відповідає вимогам.
17-23	Повне засвоєння матеріалу, але недостатнє суб'єктне його усвідомлення. Нечітка аргументація тверджень. Часткова термінологічна некоректність.	Наявність незначних методичних і технологічних помилок, а також помилок в оформленні роботи. Методичні рішення обґрунтовано.
9-16	Часткове засвоєння матеріалу, суб'єктне його не усвідомлення. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Наявність значної кількості методичних і технологічних помилок, а також в оформленні роботи.

Кількість балів	Теоретичне питання	Практичне завдання
0-8	Теоретичний матеріал не засвоєно. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Методична й технологічна неграмотність. Неправильне оформлення роботи.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за виконання поточного тестування

Поточне тестування проводиться один раз на семестр. Загальна тривалість – 1,5 години. Поточне тестування складається з 10 тестів. Одна правильна відповідь на кожен з тестів дорівнює 2 балам. Тестове завдання містить запитання одиничного і множинного вибору різного рівня складності.

Тести можуть бути застосовані як з метою контролю, так і для закріплення теоретичних знань і практичних навичок.

Тести і завдання для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними темами.

Критерії оцінювання на екзамені

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати **не менше 10 балів** з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, виконання індивідуального завдання.

Оцінювання знань студента проводиться за чотирирівневою шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно). За екзамен студент може отримати максимум 40 балів:

1. Для отримання оцінки «відмінно» (35-40 балів) студент повинен:

- укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
- викласти теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язно й обґрунтовано;
- навести вірне рішення задачі та тестів.

2. Для одержання оцінки «добре» (25-34 бала) студент повинен:

- укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
- викласти теоретичний матеріал зв'язно й обґрунтовано;
- навести вірне рішення задачі;
- можливі помилки у відповідях на тести.

3. Для отримання оцінки «задовільно» (15-24 бала) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
- можливі помилки при розв'язанні задачі та в тестах.

4. Оцінку «незадовільно» (1-14 балів) отримують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередніх пунктах.

Кожне завдання екзамену оцінюється окремо. Загальна оцінка дорівнює сумі оцінок за усі завдання. Якщо одна з оцінок «незадовільно», то загальна оцінка не може бути вищою за «задовільно».

Шкала оцінювання екзаменаційної роботи:

– за кожен правильну відповідь на теоретичні питання завдань 1, 2 студент одержує по 5 балів;

– за правильно виконане завдання 3 (розрахункове завдання) – 10 балів;

– за правильно виконане завдання 4 (тести) студент одержує 20 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни та балів, набраних ним при складанні семестрового екзамену (поточне оцінювання за роботу протягом семестру, поточний контроль знань (тестування), індивідуальне завдання та оцінка за результатами підсумкового екзамену).

Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач вищої освіти при підсумковому семестровому контролі, складає 100.

Зведена шкала оцінювання роботи студентів з дисципліни

Види робіт	Максимум балів
Поточне оцінювання	10
Поточний контроль знань (тестування)	20
Індивідуальне завдання	30
РАЗОМ	60
Екзамен	40
ВСЬОГО	100

У відповідності до набраних студентом балів оцінка знання матеріалу проводиться за чотирирівневою системою згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно
70–89	добре
50–69	задовільно
1–49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Економічна статистика: навчальний посібник, 2-ге вид., перероб. та доп. / О.О. Нестеренко, О.С. Корепанов, Т.Г. Чала та ін.; за ред. О.О. Нестеренко, В.М. Соболева, Т.Г. Чалої. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2024. 449 с.
2. Лазебник Ю.О. Соціально-економічна статистика: дистанційний курс на LMS платформі Moodle. URL : <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=4169>.
1. Міжнародна статистика: навчальний посібник / Соболев В.М., Корепанов Г.С., Корепанов О.С. та інші. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 443 с.
2. Статистика: навч.-метод. посібн. / Т. Г. Чала, О. С. Корепанов, Ю. О. Лазебник та ін. / Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. 154 с.

Допоміжна література

1. Бараник З.П. Статистика ринку праці: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2015. 167с.
2. Корепанов О.С., Лазебник Ю.О., Ямшинський К.А. Моделювання факторів соціально-економічного розвитку регіонів України та визначення ролі ІКТ. *Бізнес Інформ*. Харків. 2024. № 2. С. 111–117. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-2_0-pages-111_117.pdf
3. Корепанов О.С., Лазебник Ю.О., Момотюк Л.Є., Парфенцева Н.О., Чала Т.Г., Корепанов Г.С., Черненко Д.І. Статистичне моделювання факторів формування якості зайнятості в Україні. *Бізнес Інформ*. Харків. 2022. № 1. С. 172–178. doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-172-178. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-172-178>. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2022-1_0-pages-172_178.pdf

4. Корепанов О.С., Лазебник Ю.О., Чала Т.Г., Корнієнко В.В. Статистичний аналіз та прогнозування складових національного валютного ринку в умовах вторгнення РФ в Україну. *Бізнес Інформ*. Харків. 2023. № 1. С. 31–39. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-1_0-pages-31_39.pdf

5. Лазебник Ю., Гончаровський А. Визначення факторів підвищення продуктивності праці для формування інноваційної моделі управління трудовими ресурсами в Україні. «Проблеми та перспективи забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку територій»: матер. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Харків, 26 жовтня 2023). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2023. С. 150-155. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/18143>

6. Лазебник Ю.О., Арнаутова Я.А. Методичні засади статистичного аналізу ринку праці в Україні та роль HR менеджменту в підвищенні якості кадрового потенціалу. *Бізнес Інформ*. 2020. № 10. С. 220–227. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-10_0-pages-220_227.pdf

7. Лазебник Ю.О., Зуєв В.М. Методична база аналітичного дослідження рівня та якості життя населення України. *International Scientific Innovations in Human Life: Proceedings of the 5th International scientific and practical conference*. (Manchester, United Kingdom, November 17-19, 2021). Cognum Publishing House. Manchester, United Kingdom. 2021. PP. 804-809. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2021/11/INTERNATIONAL-SCIENTIFIC-INNOVATIONS-IN-HUMAN-LIFE-17-19.11.21.pdf>

8. Лазебник Ю.О., Корепанова К.О. Стратегічне управління людськими ресурсами в умовах невизначеності. *Проблеми економіки*. Харків, 2021. №4. С. 121–126. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2021-4_0-pages-121_126.pdf

9. Chala, T., Korepanov, O., Lazebnyk, I., Chernenko, D., Korepanov, G. Statistical modeling and forecasting of wheat and meslin export from Ukraine using singular spectral analysis. *Statistics in Transition New Series*. ISSN 1234-7655. Poland. 2023. 24(1), pp. 169–197. DOI <https://doi.org/10.59170/stattrans-2023-010>. URL: https://sit.stat.gov.pl/SiT/2023/1/gus_sit_2023_00_tetyana_chala_oleksiy_korepanov_iuliia_lazebnyk_daryna_chernenko_georgii_korepanov_statistical_modelling_and_forecasting.pdf

10. Nesterova K., Marchenko V., Lazebnyk I., Pavlova V., Burkova L., Omelchuk L. Identification and assessment of external risks of the enterprise's foreign economic activity. *International Journal Of Scientific & Technology Research*. Volume 9. Issue 02. February 2020. PP. 4672-4675. URL: <http://www.ijstr.org/final-print/feb2020/Identification-And-Assessment-Of-External-Risks-Of-The-Enterprises-Foreign-Economic-Activity.pdf>

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Динаміка платіжного балансу України (аналітична форма подання). URL : www.bank.gov.ua.

2. Загальноакадемічний портал наукової періодики. Національна академія наук України / Л. Костенко, Є. Копанєва // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/NTI/search.html>.

3. Методичний коментар НБУ до статистики зовнішнього сектору України. URL : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=19138166>.

4. Нормативно-правова база / Кабінет Міністрів України; Урядовий портал. Офіц. веб-сайт. URL : <http://www.kmu.gov.ua/control/npd/list>.

5. Нормативно-правові акти // Урядовий портал. Єдиний веб-портал виконавчої влади України. URL : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=32854.

6. Особливості 6-го видання Керівництва з платіжного балансу і міжнародної інвестиційної позиції (КПБ6). URL : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18799014>.

7. Статистична інформація / Державна служба статистики України // Офіційний сайт державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

8. Balance of Payments and International Investment Position Manual, Sixth Edition (BPM6) / International Monetary Fund, 2011. URL : <https://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/bop/2007/bopman6r.pdf>.
9. Coordinated Direct Investment Survey Guide – 2015. Pre-Publication Draft / IMF, 2015. URL : <https://www.imf.org/external/np/sta/pdf/cdisguide.pdf>.
10. Incoterms® 2010 / International Chamber of Commerce // The world Business Organization. URL : <http://www.iccwbo.org/products-and-services/trade-facilitation/incoterms-2010/>.
11. Key Indicators of the Labour Market, Ninth edition, Geneva / International Labour Office, 2016. URL : http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/publication/wcms_498929.pdf.
12. Manual on Statistics of International Trade in Services (United Nations, 2010). URL : [http://unstats.un.org/unsd/tradeserv/tfsits/msits2010/docs/MSITS%202010%20M86%20\(E\)%20web.pdf](http://unstats.un.org/unsd/tradeserv/tfsits/msits2010/docs/MSITS%202010%20M86%20(E)%20web.pdf).
13. Metadata Classifications. RAMON – Reference And Management Of Nomenclatures / Eurostat. European Commission. URL : http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM&StrGroupCode=C_LASSIFIC&StrLanguageCode=EN.
14. Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization (19th International Conference of Labour Statisticians, 2013) / International Labour Office, Department of Statistics. Geneva, ILO, 2013. URL : http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/normativeinstrument/wcms_230304.pdf.
15. World development report 2015 Mind, Society, And Behavior. URL : <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/Publications/WDR/WDR%202015/WDR-2015-Full-Report.pdf>.
16. UN Comtrade Database / United Nations. URL : <http://comtrade.un.org>.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання, або повністю дистанційно в синхронному режимі.

У разі проведення екзамену/заліку в дистанційній формі використовується LMS платформа Moodle з автентифікацією здобувача у режимі відеоконференції з Zoom. Реєстрація (допуск до складання) учасників освітнього процесу, а також обмін контрольними (підсумковими) завданнями та відповідями на них здійснюється винятково з корпоративної електронної пошти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (домен – karazin.ua) із забезпеченням академічної доброчесності. При проведенні екзамену/заліку в дистанційній формі використовуються технічні і програмні засоби, які дозволяють забезпечити аудіо- і відео- фіксацію.

Режим доступу до курсу на LMS платформі Moodle: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=4169>.